

Специјални резерват природе

"Увац"

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ "УВАЦ"

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ЗА 2020. ГОДИНУ

Нова Варош, новембар 2019. године

I УВОД

Резерват Увац д.о.о. је основан 08. јануара 2007. године, од стране Владе Републике Србије и непуних 13 година управља Специјалним резерватом природе "Увац", природним добром од изузетног значаја за РС. СРП "Увац" је до те, сада већ прилично далеке 2007. године, био "скривено" благо Србије, сада је "драгуљ" који многи препознају, не само у Србији, већ и у региону, али и много шире. Постигнути су (неподељено је мишљење бројних установа, организација, удружења и појединаца) одлични резултати на пољу заштите лешинара (првенствено белоглавих супова) и других врста птица и животиња, веома добри резултати када је заштита рибљег фонда у питању (посебно племенитих, салмонидних врста), добри резултати када је реч о заштити биљног света заштићеног подручја, као и када је заштита геонаслеђа, свакако укључујући и спелеолошке објекте, у питању.

Наравно, наставиће се у истом правцу и у времену пред нама, почевши од 2020. године. Наставља се и "борба" са проблемима који су оптерећивали и који и дан-данас оптерећују рад на заштити повереног подручја. Највећи проблеми свих ових година до сада су: отпадне воде, бесправна градња и комунални отпад, као и проблем присутан у последњих неколико година, а то је превелики "притисак" посетилаца на Увачко језеро, превасходно кањон истог и Ледену пећину (која је део Ушачког пећинског система, укупно дугог 6185 метара).

У 2020. години све планиране активности проистичу из Плана управљања Специјалним резерватом природе "Увац" 2013. – 2022., на који је сагласност дало (тада) Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања, бр/№: 353-02-182/2013-02 (сада: Министарство заштите животне средине). Програм управљања за 2020. годину се доноси на основу члана 6. став 4. Уредбе о заштити Специјалног резервата природе "Увац" ("Службени гласник РС", бр. 25/06 и 110/06) и члана 54. Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016 и 95/2018 - др. закон).

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења заштићеног подручја СРП "Увац" који "важе" још од оснивања Резерват Увац д.о.о. су:

- очување и даље снажење популације белоглавог супа (Лат. *Gyps fulvus*);
- очување станишта и побољшање стања популација других значајних врста птица (сурог орла, змијара, белорепана, осичара, буљине, великог ронца, пузгавца, планинског детлића, прдавца, сивога сокола, крстокљуна, пупавца, кривокљуног спрудника, црвеноног спрудника, великог вранца, барске шљуке, златног вивка, сиве грмуше...), дивљачи и другог животињског света (посебно срна, видри, вукова и медведа);
- поновно насељавање дивљих врста биљака и животиња које су нестале с подручја СРП "Увац", посебно представника птица

грабљивица, као што су, пре других, црни лешинар ("суп старешина" – Лат. *Aegipius monachus*), бела кања ("египатски" лешинар – Лат. *Neophron percnopterus*) и орао брадан ("костоберина" – Лат. *Gypseus barbatus*);

- очување и повећање ихтиофауне уз јачање учешћа аутохтоних врста (младица (Лат. *Hucho hucho*) и поточна пастрмка (Лат. *Salmo trutta*)) и снажење њихових популационих карактеристика;
- очување разноврсности флоре, шумских, ливадских и осталих биљних заједница,
- побољшање структуре и квалитета шумских састојина, и сузбијање шумских штеточина (на првом месту поткорњака);
- очување геоморфолошких, хидролошких и спелеолошких одлика и феномена геонаслеђа;
- очување и побољшање стања природних чинилаца животне средине, посебно квалитета вода и земљишта, као и заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом;
- очување лепоте и разноврсности предела, одржање и унапређење предеоних и амбијенталних обележја комплетног заштићеног подручја;
- одрживо коришћење природних ресурса: пољопривредног земљишта, шума, вода, минералних сировина...;
- обезбеђење услова за органску пољопривредну производњу;
- планско уређење простора, уз санацију последица досадашње "дивље", односно бесправне изградње објеката;
- развој рекреације и туризма, првенствено екотуризма, строго на принципима одрживог развоја;
- уређење пећина за посећивање (првенствено Ледене пећине);
- проширивање знања о свим елементима природног и антропогеног комплекса заштићеног подручја, односно развој и даље унапређење образовања (када су ученици основних и средњих школа у питању, али и студенти) и развој и даље унапређење научноистраживачког рада, у сарадњи са научним установама, организацијама и институтима;
- стварање услова за бољи живот локалног становништва на територији СРП "Увац" и ближе околине.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

1.1. Чување

У служби надзора запослено је десет лица. Чуварску службу СРП "Увац" обавља 7 (седам) чувара заштићеног подручја, 6 (шест) у сталном радном односу, 1 (један) у радном односу на одређено време. Чуварски надзор организује и спроводи запослени управник рибарског подручја/руководилац чуварске службе. Поред чувара, чуварски надзор се организује и уз помоћ волонтера (најчешће када се даноноћно чува мрест салмонидних врста риба), као и уз помоћ припадника ПС Нова Варош и ПС Сјеница, по потреби. Услед недовољног броја чувара заштићеног подручја управљач је принуђен да већ запослене чуваре ангажује и прековременим

радом у време повећаног туристичког притиска на заштићено подручје, а и за време мреста појединих рибљих врста. У овој служби запослена су и 2 (два) рибочувара. У Резерват Увац д.о.о. су запослена и следећа лица: 1 (један) помоћни радник и 4 (четири) радника запослена у администрацији, односно управи (В.Д. директора, саветник за нормативно-правне послове, књиговођа и секретар).

Поред наведеног, Резерват Увац д.о.о. у току године, а пошто тражи и добије сагласност Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, ангажује неколико лица по уговору о привременим и повременим пословима – иста чисте и уређују ЗП, уређују пешачке и бицикличке стазе, раде на наплатним/улазним станицама, односно рампама (превасходно на улазу у Ледену пећину), постављају табле обавештења и забрана, као и информативне и едукативне табле, као и друге сличне послове.

Такође, Резерват Увац д.о.о. годинама уназад успешно учествује на конкурсима Националне службе за запошљавање "Јавни радови од интереса за РС". Ангажована лица, чији одабир врши Национална служба за запошљавање (која покрива и трошкове ангажовања истих), раде махом на чишћењу и уређењу подручја, као и на уређењу пешачких и бицикличких стаза. Са праксом учешћа на наведеном конкурсима, наставиће се и у 2020 години, наравно под условом да исти буде расписан.

Резерват Увац д.о.о. планира да у 2020. години у стални радни однос запосли још три лица. Запошљавање ових лица било је планирано и у 2017., 2018. и у 2019. години, међутим за исто нисмо добили сагласност Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, иако смо се истој обраћали у много наврата. Једно лице би обављало послове управника резервата, у потпуности у складу са Правилником о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја, а који, између осталог, предвиђа:

"1) Службу заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја са:

(1) најмање једним запосленим лицем на пословима заштите природе, које мора да има VII степен стручне спреме или мастер студије биолошког, шумарског, пољопривредног, еколошког или географског усмерења, радно искуство од најмање једне године, које координира пословима заштите и мониторинга заштићеног подручја, обезбеђује поштовање режима и зона заштите, обележавања подручја, координира израду планова управљања и годишњих програма управљања, стратешко планирање, имплементира одредбе просторног плана, и сл.;"

Два лица би обављала послове рибочувара. Од момента раздвајања чуварске од рибочуварске службе, управљач Резерват Увац д.о.о. је у проблему јер нема минималан број рибочувара предвиђен за чување рибарског подручја СРП "Увац".

Стручно усавршавање запослених је такође један од важних задатака управљача које није реализован претходних година. Наиме, СРП "Увац" из године у годину посећује све већи број гостију из иностранства, самим тим расте потреба свих запослених да, макар на елементарном

нивоу, овладају основама енглеског језика. Потреба за познавањем страног језика посебно је дошла до изражаја током 2018. и 2019. године током којих су приспели бројни упити иностраних агенција за организовану посету СРП "Увац". Стога се планира ангажовање професора енглеског језика и организацију једномесечног курса за све запослене.

Такође, у време трајања туристичке сезоне (мај-септембар, а по указаној потреби и дуже) планира се ангажовање 3 лица по уговору о привременим и повременим пословима. Иста би чистила подручје, уређивала пешачке и бицикличке стазе, радила на улазним рампама, радила на наплати улазница у СРП "Увац" и у пећинске објекте, и сличне послове, тј. радиће део послова чувара заштићеног подручја. (О овоме ће више речи бити у делу: **V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА.**)

Редовним и квалификованим радом чуварске службе, а уз помоћ постављеног видео надзора на неколико локалитета, обезбеђује се поштовање прописаних режима заштите у односу на значајне биљне и животињске врсте. Припадници чуварске службе поседују прописане униформе чија се замена мора извршити током 2020. године, пристојно су опремљени средствима теренског рада, попут фотоапарата, двогледа, батеријских лампи, кишних кабаница, гумених чизама... Свакако, ако то буде неопходно, а због дотрајалости, део наведене опреме ће бити "обновљен", тј. замењен новом. Такође, приликом обављања појединих послова (чишћење ЗП, уређење стаза, чишћење хранилишта, као и други физички послови) није примерено и адекватно исте обављати у униформи, стога је потребно редовно обнављати "ХТЗ" опрему.

У 2020. години, Резерват Увац д.о.о. планира набавку три нова теретна (9.9 ks) ванбродска мотора за потребе превоза посетилаца за панорамско разгледање Увачког (Сјеничког) језера. Наиме, четири ванбродска мотора који су набављени током 2010., 2011. и 2012. године због интензивне употребе су израубовани и постоји стална стрепња да у току вожње престану са радом чиме би се угрозила безбедност посетилаца. Последње три године пре почетка туристичке сезоне на овим моторима рађени су велики сервиси, обрада главе мотора, но сервисери из фирме „Платнер“ су констатовали да је више неисплативо радити сервис истих, а два мотора су у потпуности хаварисана.

Поред набавке нових мотора потребно је поново урадити фарбање и заштиту туристичких чамаца. Комплетна фарбања и заштита ових пловила извршена је пре почетка туристичке сезоне у 2018.години, потребно је током 2020. године урадити само заштиту спољашњих делова пловила. На свим пловилима потребно је заменити поцепане цераде, а на три пловила потребно је уградити бочне цераде.

Током 2020. године планира се одржавање већ постојећег видео надзора. Како су камере постављене на највишим тачкама кањона ради њихове веће функционалности и покривености подручја, то увек постоји могућност да услед електронског пражњења (удара грома) страда неки део рачунарске опреме неопходан за рад видеонадзора.

Услед дотрајалости и потпуне амортизације два возила фијат панде и једне ладе ниве, а које су набављене као половни аутомобили, Резерват

Увац д.о.о. планира њихову замену и у 2020. години набавком једног новог теренског аута. Наиме, до краја 2019. године очекује се реализација планиране набавке једног возила тако да би се набавком другог у 2020. години значајно решио проблем дотрајалог возног парка.

- средства за бруто зараде седам чувара заштићеног подручја и 50% зараде руководиоца чуварске службе (који поседују уверење за чувара заштићеног подручја и са 50% радног времена обавља посао чувара заштићеног подручја) :

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	4.960.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	2.415.000,00
Укупно:	7.375.000,00

Напомена: планирана сретства од Министарство заштите животне средине износе 620.000,00 по чувару заштићеног подручја.

- средства за бруто зараде рибочувара (са планираним новозапосленим):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	3.400.000,00
Укупно:	3.400.000,00

- средства за бруто зараде стручног особља које у складу са законом обавља послове управљања и руковођења заштићеним подручјем (управник рибарског подручја и управник резервата):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	80.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	1.400.000,00
Укупно:	1.480.000,00

- средства за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача (директор, саветник за нормативно-правне послове, књиговођа, секретар и помоћни радник) и материјални трошкови њиховог рада (закуп пословног простора са свим режијама, канцеларијски материјал, поштанске услуге, поправке рачунара, штампача...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
	с
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	8.500.000,00
Укупно:	8.500.000,00

- средства за стручно усавршавање запослених (једномесечни курс енглеског језика):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

- средства за накнаде за чланове Скупштине Резерват Увац д.о.о.:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ

Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	1.300.000,00
Укупно:	1.300.000,00

- средства за опремање чуварске и стручне службе (тзв. "ХТЗ" опрема, двогледи, батеријске лампе, фото-апарати...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	200.000,00

- средства за набавку униформи за чуваре заштићеног подручја, као и за руководиоца чуварске службе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	550.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	250.000,00
Укупно:	800.000,00

- средства за набавку униформи за рибочуваре:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	300.000,00

- средства за гориво (за возила, пловила, моторне тестере, моторне тримере...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	2.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	1.000.000,00
Укупно:	3.000.000,00

- Набавку новог теренског аута (замена већ амортизованог и дотрајалог):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	800.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	800.000,00
Укупно:	1.600.000,00

- Набавку три нова теретна 9.9 KS ванбродска мотора за туристичке чамце на Увачком језеру (како су посојећи мотори услед вишегодишње употребе израубовани, јавља се потреба за њихови замену):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	1.000.000,00
Укупно:	1.000.000,00

- Током 2020. године планира се одржавање постојећег видео надзора:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
-----------------------------------	-------

Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	100.000,00
Укупно	100.000,00

1.2. Одржавање

Одржавање подразумева редовне, текуће активности и посебне радове и мере, а које се понављају из године у годину, као што су:

- сакупљање и одвожење отпада са заштићеног подручја и одржавање уредности јавних објеката и површина. Комплетан отпад ће се разврставати и рециклирати у рециклажном центру у Новој Вароши:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
Укупно:	200.000,00

- материјални трошкови одржавања техничких средстава за рад чуварске службе (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, превасходно возног и пловног парка нужан је ремонт катамарана на Увачком језеру ...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	1.700.000,00
Укупно:	1.700.000,00

- материјални трошкови предвиђени за фарбање и заштиту туристичких чамаца на Увачком (Сјеничком) језеру:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	300.000,00

- материјални трошкови предвиђени за затварање покретним провидним церадним платном бочних страна на три туристичка чамаца на Увачком (Сјеничком) језеру:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	170.000,00
Укупно:	170.000,00

1.3. Обележавање

У оквиру задатка на обележавању, у 2020. год. планира се следеће:

- одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака Специјалног резервата природе "Увац" и Рибарског подручја СРП "Увац":

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно:	150.000,00

- постављање табли упозорења, обавештења и забрана, дуж током претходних година уређених стаза као и на прилазним путевима у границама заштићеног подручја, тј. на скретницама са магистралног пута Ужице - Нова Варош и на магистралном путу Сјеница - Ивањица.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	100.000,00
Укупно:	250.000,00

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

Основни циљеви заштите непокретних културно историјских вредности које се налазе на подручју СРП "Увац" и у околини, а који се понављају из године у годину, и који су трајно опредељење управљача су:

- Очување културно историјске баштине православне и исламске културе, доминантних култура које су егзистирале, и даље егзистирају на овом подручју;
- организовано развијање свести о значају културног наслеђа за живот и рад данашњих и будућих генерација, као важног предуслова за очување националног идентитета. Свест месног становништва, и хришћанско православног и муслиманског, по овом питању је на завидном нивоу, уз међусобно уважавање и поштовање. Ипак, имајући у виду и ближе и даље историјско наслеђе, на овом питању треба увек изнова радити и инсистирати.

У области заштите културно-историјског наслеђа, у 2020. години планира се следеће:

Израда идејног пројекта конзервације зидина средњовековног утврђења Клек

Још током 2016. године смо уредили непосредну/најближу околину средњовековног утврђења Клек, а које се налази у кањону Увачког (Сјеничког) језера, наспрам улаза у Ушачки пећински систем, конкретно Ледену пећину: уклонили смо грање и шибље са зидина средњовековног утврђења. Током 2017. године, обратили смо се Заводу за заштиту споменика културе из Краљева, са захтевом да дођу на лице места и да предложе "даље кораке". Стручњаци Завода су обишли предметну локацију у првој половини новембра месеца, и казали су нам да ће издати услове за уређење и рестаурацију средњовековног утврђења Клек најкасније до краја новембра 2017. године. Оно што је извесно, радови ће подразумевати археолошка ископавања, и свакако ће трајати више година. Управљач ће, што је такође извесно, морати да уклони шибље и растиње са ширег подручја око самог утврђења, као и да уреди приступ истом. Такође,

управљач ће урадити неколико информативних табли о самом локалитету, а за шта ће податке добити од Завода за заштиту споменика културе из Краљева.

- Средства за намену "физичког" уређења утврђења (крчење простора у ширем појасу око самог утврђења, уређење прилазних стаза...):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	100.000,00

3. Управљање природним ресурсима

3.1. Задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих некрофагих врста

Белоглави суп је врста која зависи и од примена мера заштите и промена у сточарству (бројно стање стоке, исхрана и лечење), а добра сарадња са локалним становништвом али и предан рад чуварске службе предуслови су за враћање других ишчезлих врста лешинара. Основни задаци и активности на заштити белоглавог супа и осталих некрофагих врста у 2020. години су:

- стална прихрана белоглавих супова, црних лешинара и осталих некрофагих врста птица, попут беле кање или, евентуално орла брадана;
- наставак рада постојећег хранилишта "Манастирина", које успешно ради од 1994. године. (Решење Министарства пољопривреде и заштите животне средине - Управе за ветерину, број: 323-07-03062/2016-05, ветеринарски број: RS-45-018.);
- организовано сакупљање, превоз, прерада и уништавање отпадака животињског порекла и угинулих животиња (остаци лешина које не једу лешинари, типа: кости, кожа, папци, рогови...), сходно одредбама чланова 117., 135. и 136. Закона о ветеринарству ("Службени гласник РС" број: 91/2005). Уговором о пословно - техничкој сарадњи Резерват Увац д.о.о. је овај посао поверио Ветеринарској установи "Напредак", из Ћуприје. Средства за ову намену, имајући у виду пређашња искуства, као и повећање цене транспорта током 2019. године, износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	400.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	200.000,00
Укупно:	600.000,00

- рад хранилишта/хранилице за медведе. Исхрана медведа се у највећој мери састоји од хране биљног порекла (јабуке, крушке, кукуруз...), а у мањој мери од хране животињског порекла, односно меса и рибе. Да би хранилиште успешно функционисало, потребно је у рано пролеће и током јесени износити и једну и другу врсту хране. Храна животињског порекла се континуирано износи приликом исхране белоглавог супа за шта нису потребна додатна финансијска средства, док је за набавку рибе и хране биљног порекла потребно обезбедити следећа финансијска средства:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

- одржавање у функцији хладњаче за дубинско замрзавање, у којој се привремено одлажу СПЖП треће категорије, намењени исхрани, преваходно, белоглавих супова, али и других врста птица и животиња уопште;
- одржавање теренских возила и друге опреме за превоз и истовар хране за белоглаве супове, црне лешинаре и друге птице и животиње, чишћење хранилишта као и прилазних путева, посебно одржавање путева проходним у зимским условима када су, на подручју Увца и Златара, присутне обилне снежне падавине. Средства за ову намену су већ приказана у тачки 1.2., став 2. (материјални трошкови одржавања техничких средстава (регистрација возила и пловила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...));
- заштита гнезда и младунаца обезбедиће се појачаним чуварским надзором у време гнежђења, излегања и полетања младунаца. Контрола успешности гнежђења белоглавог супа обавиће се три пута годишње пописивањем активних парова и гнезда методом цenzуса како би се утврдио њихов број и успешност гнежђења. Ова активност ће се реализовати у присуству стручњака Завода за заштиту природе Србије.

Средства за ову намену износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	50.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00
Укупно:	100.000,00

- помоћ оболелим и повређеним птицама; У волијерама резервата Увац омогућен је прихват птица којима је потребан опоравак до њиховог поновног враћања у природу. Волијере се користе и као безбедна клопка ради контроле одраслог дела популације у колонији и мониторинга птица.
- Обележавање угрожених врста је законска обавеза управљача и обавеза према потписаним међународним конвенцијама које имају за циљ контролу промета угрожених врста. Пројектом маркирања

белоглавих супова у СРП Увац обележено је 297 јединки. Маркиране птице су забележене у око 20-ак земаља. Љубитељи природе и чувари/ренџери из тих земаља шаљу фотографије маркираних птица желећи да сазанају ко их је обележио и одакле су дошле ове ретке птице. Видео-камере на хранилишту, "ресторану за белоглаве супове" омогућиле су систематско праћење судбине обележених јединки и структуре популације белоглавих супова на Увцу. У циљу одржавања континуитета у маркирању лешинара и усвајања савремених метода праћења белоглавог супа, Резерват Увац планира да подржи пројекат **маркирања младунаца на гнезду** како би се прикупиле информације о преживљавању младунаца, имиграцији и емиграцији птица из популације.

Средства за маркирање младунаца износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	100.000,00
Укупно:	300.000,00

3.2. Заштита осталих врста птица, териофауне и флоре

У циљу очувања и унапређења стања популација других врста птица, копнене фауне и биљних врста, превасходно шумских заједница, посебно оних са високим степеном угрожености у националном и међународном оквиру или са истакнутом улогом у животним заједницама, у 2020. години планирају се активности појачаног чуварског надзора које ће допринети заштити ових врста.

Задачи и активности на заштити осталих врста птица, териофауне и флоре у 2020. години су:

- Поред већ постојећих волијера намењених за прихват крупних птица грабљивица, првенствено белоглавог супа, потребно је изградити и додатне просторије за прихват и других врста птица, тј. уредити модерно прихватилиште који ће користити за потребе збрињавања свих животиња пронађених на подручју југозападне Србије а којима је потребна помоћ. Реализација ове активности биће описана у поглављу.... (О овоме ће више речи бити у делу: **V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА.**)
- мониторинг постојећих кућица за сове (кукумавка, уралска сова и мала шумска сова). Исте смо, 30 кућица, по 10 за сваку наведену врсту сова, поставили на подручју резервата крајем 2014. године, и пратили смо их током претходних година. Са овом активношћу, наравно уз свесрдну стручну помоћ орнитолога Завода за заштиту природе Србије, наставићемо и током 2020. године. Средства за ову намену износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. – средства од накнада	50.000,00

Укупно:	50.000,00
---------	-----------

- истраживање диверзитета птица СРП "Увац" са посебним освртом на врсте од приоритета за заштиту према NATURA 2000 програму - у склопу наведене активности планирано је методолошко истраживање фауне гнездарица, нарочито оних врста које представљају приоритете за заштиту према NATURA 2000 програму, у циљу одређивања величине и густине њихових популација - наставак истраживања рађених током претходних неколико година. Ово стога што је СРП "Увац" изузетно значајно орнитолошко подручје (IBA подручје) и што су до сада спроведена истраживања дала одличне резултате. Током 2016., 2017. и 2019. године истраживање диверзитета је (углавном) рађено у периоду од јуна месеца до краја године (друга половина године), у 2020. години планирамо да истраживање диверзитета превасходно радимо у периоду од јануара до маја месеца, јер је у питању период који је до сада био веома слабо/мало "покривен". За ова истраживања ће се, као што је то и раније био случај, ангажовати орнитолози са великим искуством, док ће чувари заштићеног подручја пружити неопходну логистичку подршку. Средства за ову намену износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	70.000,00
Укупно:	70.000,00

- успостављање ближе сарадње са ЈП "Србијашуме", корисницима шума, на отклањању штетних последица које изазивају шумске штеточине, превасходно поткорњак. Услед деловања истог (инвазије) на појединим деловима резервата дошло је до "страдања" шума, односно сушења, поприлично великих размера. ЈП "Србијашуме" је и у 2017. години делало на сузбијању ове штеточине, но, борба против исте се мора интензивирати у 2020. години. Неопходна је ближа сарадња између ЈП "Србијашуме", нас као управљача, али и приватних лица власника шума. Наравно, све ово ће се радити после прибављених услове заштите природе, а које издаје Завод за заштиту природе Србије.

3.3. Израда и реализација пројекта реинтродукције ишчезлих врста

Пројектом ће се испитати природни и други (правни, технички, организациони, финансијски...) услови, утврдити и реализовати потребна извођачка решења за поновно насељавање некрофагих врста птица ишчезлих са територије Србије, превасходно црног лешинара, беле кање и орла брадана. (Два примерка црног лешинара су током 2016. године константно посматрана на Увцу, а где су дошла "природним" путем, свакако стога што хранилиште "Манастирина" добро функционише, и што је обезбеђен неопходан мир.) Пројекат се наслања на Акциони план за заштиту лешинара Балкана, који се одвија уз учешће више међународних и домаћих организација и институција. Пројектом руководе стручне службе Завода за заштиту природе Србије и Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић".

У сврху овог пројекта, у претходном периоду, изграђене су три волијере, које су током 2017. године уређене у складу са Законом о заштити природе, Законом о добробити животиња ("Сл. гласник РС", бр. 41/2009), Правилником о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву ("Сл. гласник РС", бр. 86/2010) и Правилником о условима које морају испуњавати прихватишта за збрињавање заштићених дивљих животиња ("Сл. гласник РС", бр. 15/2012), а поступајући по Решењу Завода за заштиту природе Србије, 03 бр. 019-1763/2, од 22.08.2017. године.

Резерват Увац д.о.о током 2020. године планира јачање капацитета за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних врста дивљих животиња које су повређене, напуштене, неспособне за самостални опстанак у природи или предмет одузимања од стране надлежних надзорних органа. Активности подразумевају монтажу привремених објеката (волијера, кавеза и друго) за прихват, негу и рехабилитацију живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња, оспособљавање монтажне ветеринарске амбуланте и ангажовање ветеринара поуговору, стручно оспособљавање запослених за рад са дивљим животињама, едукацију и подизање свести јавности о активностима везаним за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних дивљих врста.

Из изнад наведеног се може закључити да је Резерват Увац д.о.о. партнер у реализацији овог пројекта, увек спреман да пружи сву логистичку помоћ, у виду људства, возила, пловила и друге опреме.

3.4. Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

Циљеви у области заштите ихтиофауне у 2020. години, као што је био случај и претходних година, су очување стабилних еколошких услова, тј. очување и побољшање физичких, хемијских и микробиолошких карактеристика вода у увачким језерима и водотоковима, промена популационих карактеристика ихтиофауне у корист салмонидних и других аутохтоних врста риба, очување и побољшање здравственог стања и квантитативне структуре рибљих насеља и спречавање непрописног и прекомерног излова.

Рибочуварска и чуварска служба резервата ће посебну пажњу посветити чувању мреста свих врста риба, посебно салмонидних, племенитих врста, на првом месту младице и поточне пастрмке.

Планиран је наставак сарадње са суседним корисницима рибарских подручја на сузбијању свих неправилности које се јављају на риболовним водама којима управљамо, у циљу очувања, заштите и одрживог коришћења рибљег фонда.

У 2020. год., планира се едукација рекреативних и спортских риболоваца, у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда и Правилником о обиму и садржини програма едукације рекреативних риболоваца ("Сл. гласник РС", бр. 3/2016).

Средства за ову намену обезбеђује	У износу
Резерват Увац д.о.о.- сопствени приходи	50.000,00
Укупно	50.000,00

3.5. Заштита спелеолошких објеката и других феномена геонаслеђа

У 2020. години планирају се следеће активности:

- мултидисциплинарна спелеолошка истраживања Специјалног резервата природе "Увац" су започета током јесени 2015. године, и настављена током 2016. године, уз стручно вођство Завода за заштиту природе Србије. Даља истраживања, односно наставак истих врши ЗЗПС у склопу својих редовних активности.
- стручњаци Завода за заштиту природе Србије су у претходне две-три године радили на ревизији студије заштите СРП "Увац". Крајњи резултат ове активности ће бити израда и усвајање нове Студије о заштити СРП "Увац", где ће, између осталог површина под заштитом бити повећана на 11746 хектара (сада је 7543 хектара). По завршетку ове активности, ЗЗПС ће нам доставити геореференцирану карту заштићеног подручја. Израда геореференциране карте је изузетно скупа, ми као управљачи немамо стручно лице које би исту и урадило. Поступак уношења координата и позиција у геореференцирану карту је релативно једноставан. За уношење координата и позиција обуку је прошао Новак Пејовић. Исти је, скупа са чуварима заштићеног подручја, прикупио GPS координате (геопозиције) објеката геонаслеђа на ширем простору СРП "Увац" током претходних неколико година. Циљ наведеног је да геонаслеђе на ширем простору СРП "Увац" буде прикључено подручју које ће бити номиновано за успостављање геопарка.

3.6. Заштита животне средине

Главни задатак Резерват Увац д.о.о. и у 2020. години је израда катастра тачкастих стварних или потенцијалних загађивача вода и земљишта на подручју резервата и његовом непосредном окружењу, изван насељених места, као што су стамбени, угоститељски, пољопривредни и индустријски објекти, са конкретним мерама за спречавање или умањење штетних утицаја тих објеката на околину. Конкретно, током претходне две-три године обиђени су сви објекти (викендице, настрешнице...) који се налазе на подручју резервата, са GPS уређајима су узете координате. По завршетку ревизије студије заштите СРП "Увац" (а која се тренутно ради и радиће се и у 2020. години), урадиће се катастар тачкастих стварних или потенцијалних загађивача вода и земљишта. (Прикупљене податке унети у геореференцирану карту). Овај пројекат би реализовали у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, а све у оквиру постављања основа ГИС базе.

3.7. Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Главни задаци у 2020. години су:

- предузимање низа активности на спречавању даљег загађивања водотокова, посебно Увачког језера. Планирана је још "јача", односно интезивнија сарадња са инспекцијама, као и мониторинг квалитета

вода, у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине, Институтом за водопривреду "Јарослав Черни" и Институтом за јавно здравље Србије "Др. Милан Јовановић Батут". Наиме, Резерват Увац д.о.о. поседује Стручно мишљење о квалитету вода на извориштима и акумулацијама, а које је за потребе Лимских хидроелектрана радио током 2012. године Институт за јавно здравље Србије "Др. Милан Јовановић Батут". Стручњаци овог института су (на основу анализе воде и анализом фитопланктона) мишљења да је вода у акумулацији Увац I-II класе еколошког статуса (Сл. глсаник РС 74/2011), а на основу трофичности припада другој класи бонитета. Стручњаци Института за мултидисциплинарна истраживања који раде мониторинг рибарског подручја указују на чињеницу да из године у годину у летњим месецима у поменутој акумулацији долази до повећања дела воденог стуба без кисеоника. У 2020. години, а после пуних 8 година, планира се анализа воде у три сезоне на четири локалитета дуж целог воденог стуба (на површини, са 0,5 дубине, па на сваки метар дубине све до дна, односно минимум 10 узорака по локалитету).

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	400.000,00
Резерват Увац д.о.о. - средства од накнада	100.000,00
Укупно:	500.000,00

Укупно планирана средства за област III

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 9.790.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 8.045.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о - средства од накнада 15.860.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Научноистраживачки и образовни рад су примарне функције резервата. Научна функција ће се реализовати кроз неколико одговарајућих истраживачких пројеката, а функција образовања првенствено кроз посету и обилазак резервата у оквиру екскурзионих програма, школа у природи, семинара, радионица и сличних облика едукације.

Главни задаци научног истраживања:

- израда и реализација пројеката истраживања морфолошких, физиолошких, генетских, миграторних и свих других особина белоглавог супа. Ово раде стручне службе Завода за заштиту природе Србије, Института за биолошка истраживања "Синиша Станковић" из Београда, уз логистичку подршку Резерват Увац д.о.о. у оквиру својих редовних активности. Сваке године врши се мониторинг гнездећих парова, маркирање дела младунаца белоглавог супа, бројање птица... Горенаведене институције на крају године сачине Извештај о свему урађеном.
- израда и реализација пројекта истраживања еколошких и других услова за реинтродукцију и реколонизацију лешинара и других некрофагих врста птица грабљивица (црни лешинар, бела кања, орао брадан...). Носиоци овог Пројекта су Завод за заштиту природе Србије и Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић".
- током 2020. године радиће се наставак истраживања биолошке инвазије алохтоне врсте сома (*Silurus glanis*) у Увачком језеру. Током 2017. и 2018. године обављена су прва истраживања еколошких карактеристика ове врсте у акумулацији "Увац". Добијени резултати дају важан први увид о еколошким карактеристикама сома у акумулацији "Увац". Такође, добијени резултати, посебно они везани за анализу исхране, указују на потребу наставка истраживања. Биолошке инвазије су једна од кључних компоненти људског утицаја на биодиверзитет, а једна од главних претњи коју проузрокују унете врсте је промена структуре примарне заједнице и модификација функционисања екосистема. Самом изградњом брана човек је у великој мери изменио првобитно станиште а након тога је уследило и уношење рибљих врста које примарно нису насељавале те воде. Последња у низу таквих врста је и сом. С једне стране присуство ове врсте, као највеће европске слатководне рибе, повећава атрактивност риболовне воде а с друге стране присуство тако велике грабљивице може утицати на друге врсте риба које су насељавале акумулацију. Добро су познати примери из река западне и јужне Европе где је сом интродукован, какве штете његово присуство може изазвати на аутохтону ихтиофауну. Из тог разлога нужен је наставак праћења популације сома у Увачком (Сјеничком) језеру, анализа његове дистрибуције и преференције у исхрани. Такође, с обзиром да последњих година ова врста преузима примат међу риболовним врстама на језеру урадила би се и анализа садржаја "тешких метала" и других полутаната у ткивима сома (мишић, јетра, шкрге). Овим анализама би се утврдио утицај испуштања нетретираних комуналних и отпадних вода из индустрије из Сјенице на квалитет рибе из акумулације.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	400.000,00

- Наставак ихтиофаунистичких истраживања младице. По конзервационом и рибарственом значају, младица заузима истакнуто

место у ихтиофауни вода Специјалног резервата природе "Увац". Током 2019. године извршена су истраживања везана за мониторинг мреста ове врсте, утврђена су и картирана бојишта младице у Вапи и горњем току Увца. По изваљивању, праћен је рани развој млађи младице и њихова дисперзија из зоне мреста. За 2020. годину планиран је наставак мониторинга успешности мреста и преживљавања млађи риболовно најатрактивније врсте у риболовним водама СРП Увац - младице. Планирано је да се током летњих месеци на познатим локалитетима мреста младице излови млађ (0+, 1+) и обележи микрочиповима. Током лета и јесени би се у још два или три наврата вршио излов ради праћења раста и дисперзије младих јединки дуж токова Увца и Вапе. На тај начин би у наредном периоду пратили до ког узраста се младица задржава у рекама и кад прелази у језеро.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	100.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	200.000,00

- израда стручне документације Елабората употребе пловила на Увачком (Сјеничком) језеру током туристичког обиласка Ледене пећине, а у сврси смањења негативног утисаја туризма на заштићено подручје. Истим би се дефинисао начин коришћења техничких средстава и пловних објеката као и полазне станице, а у сврси одрживог туризма и за посетиоце безбедног обиласка Увачког (Сјеничког) језера и Ледене пећине.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	250.000,00

- На основу издатих услова ЗЗПС у више тачака истог документа Резерват Увац д.о.о. је у обавези да изврши мониторинг биљних врста и идентификацију њихових станишта, као и да утврди присутност инвазивних врста и планира мере за контролу њиховог ширења. Управљач је и током 2018. и 2019. године планирао да започне активности на изради регистра биљних врста у сарадњи са Биолошким факултетом Универзитета у Београду, односно Институтом за ботанику и Ботаничком баштом Јевремовац. Ова активност је планирана због недостатка података, а у складу са обавезама управљача заштићених подручја, које произилазе из Правилника о критеријумима за издавање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта ("Службени гласник РС", бр. 35/2010) и Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016.). Такође, пројектна активност је полазна основа за примену Уредбе о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", бр. 102/2010). Планиране активности, предлог је неколицине еминентних професора са Биолошког факултета (проф. др Димитар Лакушић, проф. др Милан

Вељић, др Предраг Лазаревић, др Снежана Вукојичић, др Ева Кабаш)
су:

- а) Инвентаризација и картирање типова станишта у СРП "Увац";
- б) Инвентаризација и картирање ретких и заштићених врста биљака у СРП "Увац";
- ц) Верификација и дигитализација прикупљених података о типовима станишта и стаништима значајних врста.

У оквиру ове активности (а на чему посебно инсистира Завод за заштиту природе Србије, односно стручњаци запослени у истом) посебну пажњу ћемо обратити на мониторинг популације следећих биљних врста: змијоглавка (*Echium russicum*), монашки пупавац (*Silene pusilla subsp. Monachorum*) и представника из фамилије орхидеја (фам. *Orchidaceae*). Ово стога што је станиште ових врста неопходно сачувати, као и пратити бројност њихових популација.

(Видети прилог: Предлог пројекта – Инвентаризација и картирање типова станишта и ретких и заштићених врста биљака у СРП "Увац")

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	400.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	700.000,00

- током 2019. године рађен је први мониторинг фауне водоземаца и гмизаваца, а прелиминарни резултати указују на чињеницу да подручје СРП "Увац" настањују едемичне и угрожене врсте водоземаца и да се на истом налазе значајна плодишта која треба сачувати и пратити. За 2020. годину планира се наставак мониторинга фауне водоземаца и гмизаваца, јер исти чине значајну карику у исхрани пре свега птица. Такође, због (будућег) приступања Србије Европској унији, обавеза сваке државе је да попише ретке врсте и њихова станишта према NATURA 2000 програму.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	250.000,00

- За 2020. годину планира се мониторинг слепих мишева у спелеолошким објектима заштићеног подручја. Наиме, последњи мониторинг слепих мишева рађен је у сарадњи са ЗЗПС током 2015. и 2016. године када је идентификовано присуство ретких и угрожених врста.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	250.000,00

Укупно планирана средства за област IV

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 1.250.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе, Институт за мултидисциплинарна истраж. и Биолошки факултет
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 800.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе, Институт за мултидисциплинарна истраж. и Биолошки факултет

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре и на санацији подручја

Резерват Увац д.о.о. ће и током 2020. године иницирати састанак са представницима локалних самоуправа у Новој Вароши и Сјеници, како би се у што краћем року приступило изради Плана детаљне урбанистичке регулације за комплетно подручје СРП "Увац". Током 2014. године је израђен Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе Увац, и издат је скраћени приказ. План детаљне урбанистичке регулације је веома обиман посао. Постоји добра воља свих страна да се приступи изради наведеног Плана чија реализација изискује велика новчана средства.

Такође, током 2020. године, као што је то чинио и претходних 10-ак година (од свог оснивања), Резерват Увац д.о.о. планира предузимање низа активности на решавању проблема бесправне градње (сарадња са надлежним републичким и општинским грађевинским инспекцијама, подношење кривичних пријава, "алармирање" јавности путем штампаних и електронских медија...).

Поред непосредно реченог, кључне активности на изградњи и уређењу грађевинског земљишта, као и инфраструктурног планирања и уређења, од великог значаја за успешан рад Резерват Увац д.о.о. у 2020. су:

- Поред већ постојећих волијера намењених за прихват крупних птица грабљивица, првенствено белоглавог супа, потребно је изградити и додатне просторије за прихват и других врста птица, тј. уредити модерно прихватилиште које ће користити за потребе збрињавања свих птица пронађених на подручју југозападне Србије, као и других аутохтоних дивљих животиња, а којима је потребна помоћ. Активности подразумевају монтажу привремених објеката (волијера, кавеза и друго) за прихват, негу и рехабилитацију живих примерака аутохтоних врста дивљих животиња, оспособљивање монтажне

ветеринарске амбуланте и ангажовање ветеринара по уговору, стручно оспособљавање запослених за рад са дивљим животињама, едукацију и подизање свести јавности о активностима везаним за прихват, негу и рехабилитацију аутохтоних дивљих врста

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	700.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	1.000.000,00

- предузимање низа (даљих) активности на коначном, трајном решавању проблема водоснабдевања Визиторског центра на Кокином Броду, обала Златарског језера. Пре извођења радова на терену и каптирања изворишта на Мандића коси (село Амзићи, супротна обала Златарског језера од обале на којој се налази Визиторски центар), а за шта смо још 2016. године добили Решење о издавању водних услова, као и купили неопходно окитен црево, потребно је израдити пројектно-техничку документацију водоснабдевања визиторског центра у Кокином Броду, што у 2020. години планирамо да урадимо како бисмо коначно, уз све потребне дозволе, почели користити објект визиторског центра у складу са његовом наменом.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	300.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	500.000,00

- Поправка прилазних путева до видиковца Велики врх (обод Увачког језера/кањона) и видиковца на Стеванетићима (обод Златарског језера/кањона). Наиме, прилазни путеви до ових видиковаца су земљани па се на појединим деловима скупља вода и формирају велике баре/локве. Резерват Увац д.о.о. планира да пре почетка туристичке сезоне, а ако се укаже потреба и током сезоне, изврши поправку ових путева.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	480.000,00
Укупно:	480.000,00

- уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника на Увачком (Сјеничком) језеру, на локалитету Маркова Раван - набавка и постављање понтонске пристани, која ће поседовати одговарајуће сертификате и еколошке стандарде за регистрацију при надлежној лучкој капетанији. Средства за ову намену износе (после искуства са уређењем обале на локалитету Растоке и на улазу у Ледену пећину):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	1.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	250.000,00
Укупно:	1.250.000,00

- На локалитетима где највише долазе посетиоци тј. са којих крећу вожње чамцима по Увачком/Сјеничком језеру (локалитети Растоке и Маркова раван) потребна је изградња мокрих чворова, односно тоалета. Током 2019. године планирали смо изградњу мокрог чвора на локалитету Растоке (брана ХЕ "Увац", Увачко језеро). До реализације није дошло услед недостатка финансијских средстава као и нершених имовинско-правних односа. Како је број посетилаца у порасту и мери се хиљадама у току лета, а нарочито у овом делу заштићеног подручја, то је изградња мокрих чворова на локалитету Растоке неопходна и планира се и за 2020. годину.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	1.000.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	250.000,00
Укупно	1.250.000,00

- На локалитету Жвале потребно је поставити монтажну кућицу за одмор чувара.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- На пешачкој стази Равни крш - Маркова раван, на заравни над клисуром, са погледом на мост и почетак кањона, потребно је поставити видиковац са "печурком", односно надстрешницом.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- Поправка и обезбеђивање пешачке стазе Трупова коса - Равни крш и поправка и обезбеђивање пешачке стазе Оштра коса - Велики врх. Наиме, због велике жеље посетилаца да после вожње чамцем и обиласка Ледене пећине, пешице изађу на један од горепомених видиковаца долази до девастације успртих делова стаза па је стога потребно исте обезбедити чврстим рукохватима, на појединим деловима поставити камени степеник и тако осигурати безбедност посетилаца.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Укупно:	200.000,00

- у време трајања туристичке сезоне (мај-септембар, а по указаној потреби и дуже), планира се ангажовање 3 лица по уговору о привременим и повременим пословима. Иста би превасходно уређивала пешачке и бицикличке стазе, али и чистила подручје, радила на улазним рампама, радила на наплати улазница у СРП

"Увац" и у спелеолошке објекте, и сличне послове. Средства за бруто зараде/накнаде лицима ангажованим за обављање привремених и повремених послова:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	930.000,00
Укупно:	930.000,00

Укупно планирана средства за област V

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 3.500.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе Републике Србије и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 2.710.000,00	Резерват Увац д.о.о., Завод за заштиту природе Републике Србије и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

Приказивање вредности и лепота СРП "Увац" представља један од редовних задатака управљача. Такође, у предстојећој години планирамо да знатно више урадимо на вези заштита и промоција природе, са једне стране, уметност и култура, са друге стране.

Главни задаци у 2020. години, када је промоција у питању су:

- стално медијско приказивање (дневне и недељне новине, магазини, часописи, радио, ТВ, интернет...) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту.
- штампање проспеката, брошура, приручника, упутстава и других сличних публикација.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- штампање материјала за посетиоце, конкретно: штампање улазница у СРП "Увац", штампање улазница у спелеолошке објекте, штампање дозвола за рекреативни риболов, штампање мапа резервата...

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	300.000,00
Укупно:	300.000,00

- интернет презентација - овом важном виду информативно-пропагандне активности посвећујемо све већу и већу пажњу. У 2020. години планирамо да на сајт "качимо" документа која су обавезна по закону, као и да редовно извештавамо о активностима које се одвијају на Увцу, а најважније од свега је да садржај сајта преведемо и на енглески језик. За превод сајта на енглески језик ангажоваће се преводацац.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	200.000,00

- "пуштање" аудио - водича (Audio guide) у функцију. Резерват Увац д.о.о. је од стране UNDP програма добио 10 аудио - водича. Међутим, да би исти били од користи, наравно и пре свега посетиоцима резервата из иностранства, потребно је снимити неколицину текстова о СРП "Увац" (уопштено/основно о резервату, свим језерима на Увцу понаособ, најзначајнијим спелеолошким објектима, белоглавим суповима, другим значајним врстама птица, животиња и биљака...). За почетак, потребно је ангажовати лице које ће припремити текстове на српском језику, лице (професор енглеског језика) које ће текстове превести на енглески језик и лице које ће текстове превести на још један "светски" језик. Касније, пожељно би било ове текстове превести на још неки од језика који су веома заступљени/који се доста говоре у свету, као што су шпански, француски, руски, немачки... Средства за ову намену износе (хонорар аутору текстова, преводиоцу на енглески и преводиоцу на још један "светски" језик, а што планирамо за 2020. годину):

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- учешће на међународном сајму туризма у Београду. Исти се традиционално одржава последњих дана фебруара или првих дана марта. Учешће на Nisville Jazz Festival-у, као што је био случај претходне три-четири године, где ће се дан или два дана, а у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије (Радна јединица у Нишу) промовисати СРП "Увац". Евентуално, учешће на неком од међународних сајмова заштите животне средине или туризма, на којима ћемо промовисати ЗП. Амбиција нам је да СРП "Увац", односно његове вредности и лепоте представимо и у окружењу, јер Увац са свим оним што га чини, превазилази националне оквире. Сматрамо

да томе вреди, стога, а посебно у светлу даљег раста и развоје, посветити знатно ширу пажњу.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	450.000,00
Укупно:	450.000,00

- одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата, посебно на "ударним" местима, тј. местима на која долази највећи број посетилаца. Потребна је и замена информативних и едукативних табли које су постављене на градском тргу у Новој Вароши, код дечијег вртића, основне школе, у туристичкој зони на Златару. Исто је потребно учинити и са оштећеним таблама које се налазе на подручју Сјенице.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	150.000,00
Укупно:	300.000,00

- Организација ликовне колоније за ученике из нововарошких и сјеничких градских и сеоских школа. У сарадњи са школским управама (директорима школа и саветима родитеља), окупили бисмо талентоване ученике у визиторском центру, заједно са њиховим предметним наставницима. Обезбедили би им превоз (возилима и пловилима) на атрактивне локалитете на подручју СРП "Увац", где би сликали мотиве из природе. Такође, обезбедили би им неопходна средства за рад (платна, уљане боје...), као и храну за време трајања ликовне колоније. Обавеза малих уметника би била да по једно своје дело настало за време трајања ликовне колоније поклоне Резерват Увац д.о.о.. Наведена ликовна дела би изложили у службеним просторијама Резерват Увац д.о.о. и у Визиторском центру на Кокином Броду. Евентуално, неко ликовно дело би поклонили некој организацији или појединцу, а који су дали велики допринос раду и афирмацији Резерват Увац д.о.о., односно Специјалног резервата природе "Увац".

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Општина Нова Варош	50.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	100.000,00
Укупно:	150.000,00

- Опремање етно собе, тј. етно кутка, у једној просторији Визиторског центра на Кокином Броду, која би имала функцију мини-музеја. За исту смо већ набавили неколико предмета карактеристичних за прошлост увачког и златарског краја, а свакако ће после ликовне колоније Резерват Увац д.о.о. располагати са неколицином слика наших ученика, са којима ћемо употпунити и оплеменили колекцију. Наравно, поменуте слике, као и неке фото-приче са Увца треба урамити.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
-----------------------------------	-------

Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

2. Задаци и активности на развоју одрживог туризма

2.1. Смернице за развој одрживог туризма

Главни садржаји боравка посетилаца су:

- шетња мрежом дискретно обележених излетничких стаза, уз евентуално уређивање појединих деоница за возњу бицикала;
- возња чамцима и катамаранима;
- посматрање птица и друге дивљачи, фотографисање истих, учешће у организованим активностима заштите биљног и животињског света и чистоће предела;
- рекреативни (и спортски) риболов;
- посматрање прераде млека и других традиционалних радова у оквиру сеоских домаћинстава (припрема вуненог предива, ткање, млевање жита у воденицама, плаштење сена, и др);
- скијање, санкање и друге активности зимског планинског туризма;
- посматрање или учешће у традиционалним вештинама, играма и надметањима карактеристичним за овај део Србије;
- купање и роњење у увачким рекама и језерима;
- спелеолошке активности, конкретно, посета пећинама: Ушачком пећинском систему (Ушачка и Ледена пећина и јама Бездана), Тубића, Баждарској, Буковик, уз минималне радове на уређењу туристичке стазе;
- пењачке активности у природном окружењу.

2.2. План деловања за заштићено подручје у функцији развоја одрживог туризма

Резерват Увац д.о.о. је у претходних 10-12 година, уредио више пешачких стаза, посебно када је реч о непосредној близини Увачког (Сјеничког), Златарског и Радоињског језера. План нам је да постојеће (као и новоуређене) стазе укључимо у златиборску трансферзалу пешачких стаза.

Такође, а што је од великог значаја, Резерват Увац д.о.о. планира да у првој половини године, изради нови Програм управљања посетиоцима, а на основу услова заштите природе које издаје/прописује Завод за заштиту природе Србије. Како би наведени програм урадили што боље, свакако ћемо се консултовати са ЗЗПС, Министарством ЗЖС, другим управљачима...

Укупно планирана средства за област VI

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 450.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити

приходи	ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
.... 1.550.000,00	
Средства општине, донација, поклона	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
..... 50.000,00	

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Главни задаци у 2020. години су наставак сарадње са локалним становништвом на територији постојећег резервата и територији где је Просторним планом предвиђено проширење резервата.

2. Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

У том циљу, Резерват увац д.о.о ће и током 2020. године организовати обавештавање локалног становништва, о свим важним питањима за њихов живот и рад на подручју или у непосредној близини СРП "Увац", као што је то чинио и до сада. Посебно ћемо им нагласити чињенице да предвиђени режим заштите неће угрозити било чије легалне и легитимне интересе и да ће, чак, сви од тога имати вишеструке користи. Такође, неопходно је у том дијалогу указати да се очување и одрживи развој заштићеног природног добра не могу остварити без поштовања прописаних мера и промена у понашању и начину обављања делатности.

3. Сарадња са невладиним организацијама

Задаци у 2020. години, а што је пракса свих претходних година од оснивања Резерват Увац д.о.о., су: наставак сарадње са организацијама спортских и рекреативних риболоваца, односно са корисницима суседних рибарских подручја, сарадња са ловачким удружењима, али и сарадња са свим другим невладиним организацијама које се баве питањима заштите и унапређења животне средине, одрживог развоја, обновљивих извора енергије, сеоског туризма и слично, као што су: Фонд за заштиту птица грабљивица из Београда, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије из Новог Сада, "Чувари природе" из Пожеге, Друштво љубитеља птица и природе "Сове на опрезу" из Чачка, Wild Serbia из Ваљева, Одбранимо реке Старе планине, Стара Рашка, итд.

- планирамо организовање заједничких акција чишћења увачких језера и река.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
Укупно:	50.000,00

4. Међународна сарадња

Резерват Увац д.о.о. је спреман да пружи подршку, колико је то могуће, Заводу за заштиту природе Србије, Институту за биолошка истраживања "Синиша Станковић", другим стручним "кућама", на свим пословима и активностима везаним за међународну сарадњу. Свакако, Резерват Увац д.о.о. нема капацитета да буде носилац великих међународних пројеката, али је спреман да пружи сву логистичку подршку, у виду чувара заштићеног подручја, возила, пловила и друге опреме.

Резерват Увац д.о.о. је аплицирао и у 2019. години за средства прекограничне сарадње Србија - Црна Гора, а на "тему" заштите животне средине, промовисање ублажавања ефеката и прилагођавање климатским променама, спречавање ризика и управљање ризиком са посебним циљем заштите природних ресурса. Свакако, неопходно је предвидети сопствено учешће у овој активности. Пратићемо актуелне позиве и конкурсе и у 2020. години и аплицирати на неке од позива који буду из области заштите животне средине. И за ову активност планирају се одређена средства.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	500.000,00
Укупно:	500.000,00

5. Организовано и професионално удруживање заштићених подручја Србије и других заинтересованих паркова из окружења

Резерват Увац д.о.о. је члан удружења заштићених подручја Србије и даћемо свој допринос свим активностима које ово удружење спроводи, а све у циљу повезивања и промоције заштите природе на целом простору Србије. Сарађујемо са колегама из бројних заштићених подручја, разговарамо и консултујемо се о свим питањима од важности и значаја за заштиту природе, као и свим другим актуелним темама - ова сарадња је, а што је очекивано и нормално, све боља и боља из године у годину, настојаћемо да се овај тренд настави и у 2020. години.

На иницијативу Народног музеја Аранђеловац, 09.07.2019. године у Аранђеловцу, одржан је састанак управљача спелеолошким објектима у Србији. В. Д. директора Резерват Увац д.о.о присуствовала је и дала подршку иницијативи за оснивање Националне асоцијације управљача спелеолошким објектима који се користе у туристичке сврхе. У току је израда оснивачких аката асоцијације. Удружени, очекујемо ефикасније и боље деловање свих чинилаца у процесу заштите ових природних драгоцености, боље очување спелеолошких објеката, успешнију едукацију и управљача и посетилаца, бољу промоцију, безбедније коришћење...

У 2020. години планирамо да интензивирамо сарадњу са управљачима суседних заштићених подручја (СРП "Пештерско поље", СРП "Клисура реке Милешевке" СРП "Сопотница", НП "Тара", ПП "Мокра Гора"...) односно да успоставимо сарадњу са новооснованим заштићеним подручјем ПП "Златибор".

6. Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Приказивање основних вредности резервата, односно промоција заштићеног подручја СРП "Увац", представљаће и у 2020. години један од значајних задатака управљача на остварењу циљева заштите овог подручја.

Главни задаци у смислу промоције су:

- редовно медијско приказивање (новине, часописи, магацини, радио и тв станице, интернет сајтови...) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту,
- снимање популарних, образовних и, евентуално, научних филмова,
- штампање проспеката, лифлета, брошура, приручника, упутстава и других публикација,
- интернет презентација.

7. Сарадња са фотографима

Резерват Увац д.о.о. је свих претходних година сарађивао са бројним еминентним фотографима из земље и региона, као што су Раде Прелић, Драган Боснић, Светлана Дингарац, Јарослав Пап, проф. Саша Прерадовић, проф. Бела Сабо, Владимир Мијаиловић, Милош Караклић, Драган Шапоњић, Александар Бубања... Ову сарадњу планирамо да унапредимо, тј. институционализујемо, потписивањем уговора о пословно – техничкој сарадњи. Овим уговором, ако таква буде воља и друге уговорне стране, планирамо да фотографима пружимо логистичку подршку неопходну за обилазак резервата (смештај/ноћење у собама Визиторског центра, возила и пловила, наравно, услучу чувара/водича), а да заузврат можемо користити део фотографија у промотивне сврхе, за потребе израде рекламног материјала, билборда, календара, без плаћања накнаде и уз (што се подразумева, такву праксу негујемо од оснивања) навођење имена аутора фотографије.

Укупно планирана средства за област VII

Планирана средства	Извршилац посла
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи 550.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби.

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

Резерват Увац д.о.о. је током неколико претходних година набавио основна средства за ручно гашење пожара, попут напртњача за гашење водом и против – пожарних апарата, као и термовизијску камеру, која, поред осталог, служи за детекцију раног пожара. Ова опрема је била неопходна како би чувари природе могли хитно да делају на гашењу пожара, ако до истог дође, и пре него што се на лицу места појаве припадници ватрогасних јединица Сјенице или Нове Вароши. Такође, сви чувари природе су завршили основну обуку о противпожарној заштити, и поседују сертификате о завршеној противпожарној обуци.

2. Регулисање имовинскоправних односа

Током 2020. године Резерват Увац д.о.о. планира да реши имовинско правне односе и у своје власништво катастарски упише делове катастарских парцела на којима планира изградњу прихватилишта за птице, постављање чуварске кућице, изградњу мокрог чвора на Растокама и Марковој равни...

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	300.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	500.000,00

3. Израда и штампање књиге "Птице Увца и околине"

Резерват Увац д.о.о. је претходних неколико година, у сарадњи са бројним орнитолозима из разних организација и удружења радио на истраживању диверзитета птица СРП "Увац". Само током јесени 2018. године, те пролећа и лета 2019. године (мање од годину дана) пронађено је девет, за Увац нових врста птица: кривокљуни спрудник (лат. *Tringanebularia*), барска шљука (лат. *Gallinago gallinago*), патка кашикара (лат. *Anas clypeata*), жалар слепић (лат. *Charadrius dubius*), ласта брегуница (лат. *Riparia riparia*), модроврана (лат. *Coracias garrulus*), црвеноноги спрудник (лат. *Tringa totanus*), златни вивак (лат. *Pluvialis apricaria*) и сива грмуша (лат. *Sylvia borin*). Овим је број врста бележених на Увцу "нарастао" на 183. Подсећања ради, када је пре 15-ак година, од стране Завода за заштиту природе Србије рађена Стручно-документациона основа за заштиту природног добра од изузетног значаја (тзв. Студија о заштити), евидентирано је и унето у наведени докуменат укупно 104 врсте птица. Имајући у виду речено, те чињеницу да се подручје обухваћено Специјалним резерватом природе "Увац" (заједно са подручјем клисуре реке Милешевке) налази на листи "Важних станишта птица у Европи" (Important Birds Areas in Europe, BirdLife 2000) под називом "Увац-Милешевка" (YU 21 SE), то сматрамо да је "сазрело" време да Резерват Увац д.о.о. објави књигу "Птице Увца и околине", у којој би представили свих 183 врста (за сада!), са посебним освртом на ретке и угрожене врсте. Или, како истичу бројни орнитолози и генерално љубитељи природе који походе Увац, Увац "заслужује" једну овакву књигу. Надамо се да ће наведено

"препознати" и Министарство заштите животне средине, те финансијски подржати писање и објављивање исте.

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	300.000,00
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	200.000,00
Укупно:	500.000,00

4. Јубиларне награде

Два радника запослена у Резерват Увац д.о.о. (управник рибарског подручја/руководилац чуварске службе Новак Пејовић и секретар Друштва Небојиша Поповић) "пуне" 10 година непрекидног радног стажа, те тиме остварују право на јубиларну награду. Ово је у складу са чланом 57. Правилник о раду Резерват Увац д.о.о..

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	120.000,00
Укупно:	120.000,00

5. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Резерват Увац д.о.о. ће на пригодан начин, предавањем које ћемо организовати за ученике основних и средњих школа, наставнике и професоре биологије и географије, али и грађанство, у визиторском центру на Кокином Вроду, обележити важне датуме за заштиту животне средине, и то:

- 21. март - Светски дан шума
- 11. април - Дан заштите природе
- 22. април - Дан планете Земље
- 09. мај - Међународни дан птица
- 05. јун - Светски дан заштите животне средине
- Септембар, прва субота - Дан лешинара

Средства за обележавање наведених датума износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Резерват Увац д.о.о. - сопствени приходи	50.000,00
донације, поклони	100.000,00
Укупно:	150.000,00

Укупно планирана средства за област VIII

Планирана средства	Извршилац посла
Министарство заштите животне средине 600.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Резерват Увац д.о.о. - сопствени	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити

приходи 570.000,00	ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.
Приходи од донација 100.000,00	Резерват Увац д.о.о. и други субјекти који ће бити ангажовани по потреби, за сваки конкретан посао.

Активности које ће бити финансиране из прихода који су планирани од наплате накнада за коришћење СРП "Увац"

Активности које ће бити финансиране из прихода који су планирани од наплате накнада за коришћење заштићеног подручја СРП "Увац" су активности из дела **III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЂЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ; Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима**. Ово све је прецизно дато у табелама које прате поменути део III Програма управљања Специјалним резерватом природе "Увац" за 2020. годину.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Табела прихода:

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2020. ГОДИНУ - Табела прихода за заштићено подручје Специјални резерват природе "Увац"		
	Извори прихода	Износ у динарима
1	Средства Буџета Републике Србије	15.590.000,00
	1.1. Министарство заштите животне средине	15.590.000,00
2	Сопствени приходи	30.085.000,00
	5.1. Накнаде	15.860.000,00
	5.2. Остали приходи (рибарство, туризам)	14.225.000,00
3	Средства општине, донација, поклона	150.000,00
	3.1. општина Нова Варош	50.000,00
	3.2. донације, поклони	100.000,00
	Укупно приходи	45.825.000,00

Табела расхода:

	ВРСТЕ РАСХОДА	БУЏЕТ РС	СОПСТВЕНИ ПРИХОДИ	ПРИХОДИ ОД ОПШТИНЕ, ДОНАЦИЈА, ПОКЛОНА	УКУПНО
III	ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	9.790.000,00	23.905.000,00	0,00	33.695.000,00
	Бруто зараде чувара заштићеног подручја	4.960.000,00	2.415.000,00	0,00	7.375.000,00
	Бруто зараде рибочувара	0,00	3.400.000,00	0,00	3.400.000,00
	Бруто зараде стручног особља	80.000,00	1.400.000,00	0,00	1.480.000,00
	Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача и материјални трошкови њиховог рада	0,00	8.500.000,00	0,00	8.500.000,00
	Средства за стручно усавршавање запослених	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Бруто накнаде члановима скупштине	0,00	1.300.000,00	0,00	1.300.000,00
	Средства за опремање и обуку чуварске и стручне	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00

службе				
средства за набавку униформи за чуваре заштићеног подручја, као и за руководиоца чуварске службе	550.000,00	250.000,00		800.000,00
Средства за набавку униформи за рибочуваре	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
Гориво (за возила, пловила, моторне тестере...)	2.000.000,00	1.000.000,00	0,00	3.000.000,00
Набавку новог теренског аута	800.000,00	800.000,00	0,00	1.600.000,00
Набавку три нова теретна ванбродска мотора за туристичке чамце на Увачком језеру	0,00	1.000.000,00	0,00	1.000.000,00
Одржавање постојећег видео надзора	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
Управљање отпадом – селектовање и одвожење отпада	100.000,00	100.000,00	0,00	200.000,00
Материјални трошкови одржавања техничких средстава (регистрација возила, амортизација материјално-техничких средстава, одржавање чистоће...)	0,00	1.700.000,00	0,00	1.700.000,00
материјални трошкови предвиђени за фарбање и заштиту туристичких чамаца на Увачком језеру	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
материјални трошкови предвиђени за затварање покретним провидним церадним платном бочних страна на три туристичка чамаца на Увачком језеру	0,00	170.000,00	0,00	170.000,00
Одржавање статусних табли и обнављање граничних ознака	100.000,00	50.000,00	0,00	150.000,00
Постављање табли упозорења, обавештења и забрана	150.000,00	100.000,00	0,00	250.000,00
"Физичко" уређење средњовековног утврђења Клек	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
Организовано сакупљање, превоз, прерада и уништавање СПЖП	400.000,00	200.000,00	0,00	600.000,00
Рад хранилице за медведе (набавка биљне хране и рибе)	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
Контрола успешности гнезђења белоглавог	50.000,00	50.000,00	0,00	100.000,00

	супа				
	Одржавање континуитета у маркирању лешинара и усвајања савремених метода праћења белоглавог супа	200.000,00	100.000,00	0,00	300.000,00
	Мониторинг постојећих кућица за сове	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Истраживање диверзитета птица СРП "Увац"	0,00	70.000,00	0,00	70.000,00
	Едукација рекреативних и спортских риболоваца	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Анализа воде у Увачком језеру у три сезоне на четири локалитета дуж целог воденог стуба	400.000,00	100.000,00	0,00	500.000,00
IV	ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА	1.250.000,00	800.000,00	0,00	2.050.000,00
	Истраживање биолошке инвазије алохтоне врсте сома (<i>Silurus glanis</i>) у Увачком језеру и анализа садржаја "тешких метала" и других полутаната у ткивима сома (мишић, јетра, шкрге) ради урврђивања степена загађености акумулације.	200.000,00	200.000,00	0,00	400.000,00
	Наставак ихтиофаунистичких истраживања младице и обележавање микрочиповима	100.000,00	100.000,00	0,00	200.000,00
	Израда стручне документације Елабората употребе пловила на Увачком (Сјеничком) језеру током туристичког обиласка Ледене пећине	150.000,00	100.000,00	0,00	250.000,00
	Израда регистра биљних врста у СРП "Увац"	400.000,00	300.000,00	0,00	700.000,00
	Наставак мониторинга фауне водоземаца и гмизаваца	200.000,00	50.000,00	0,00	250.000,00
	Мониторинг слепих мишева у спелеолошким објектима заштићеног подручја	200.000,00	50.000,00	0,00	250.000,00

V	ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА	3.500.000,00	2.710.000,00	0,00	6.210.000,00
	Јачање капацитета за прихват -Уређење модерног прихватилиште које ће користити за потребе збрињавања свих птица пронађених на подручју југозападне Србије, као и других аутохтоних дивљих животиња, а којима је потребна помоћ	700.000,00	300.000,00	0,00	1.000.000,00
	Водоснабдевање Визиторског центра на Кокином Броду – израда Пројекта каптаже изворишта на Мандића коси, каптажа истог и полагање црева	300.000,00	200.000,00	0,00	500.000,00
	Поправка прилазних путева до видиковца Велики врх (обод Увачког језера/кањона) и видиковца на Стеванетићима (обод Златарског језера/кањона)	0,00	480.000,00	0,00	480.000,00
	Уређење обале за безбедно пристајање чамаца за јавни превоз путника на Увачком (Сјеничком) језеру, на локалитету Маркова Раван	1.000.000,00	250.000,00	0,00	1.250.000,00
	Изградња мокрог чвора на локалитету Растоке	1.000.000,00	250.000,00	0,00	1.250.000,00
	Набавка чуварске кућице на локалитету Жвале.	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Постављање видиковаца са "печурком", односно надстрешницом на пешачкој стази Равни крш – Маркова раван	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Поправка и обезбеђивање пешачке стазе Трупова коса - Равни крш и поправка и обезбеђивање пешачке стазе Оштра коса – Велики врх	200.000,00	0,00	0,00	200.000,00
	Ангажовање 3 лица Уговором о привременим и повременим пословима	0,00	930.000,00	0,00	930.000,00

VI	ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	450.000,00	1.550.000,00	50.000,00	2.050.000,00
	Штампање промотивног материјала (проспекти, брошуре, приручници, упутства...)	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Штампање материјала за посетиоце (улазнице, дозволе за риболов, мапе...)	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
	Интернет презентација (закуп домена, одржавање сајта...)	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00
	"Пуштање" аудио - водича (Audio guide) у функцију	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Учешће на сајму туризма у Београду, Nisville Jazz Festival-у и међународном сајму	0,00	450.000,00	0,00	450.000,00
	Одржавање постојећих и постављање нових информативних и едукативних табли на подручју резервата	150.000,00	150.000,00	0,00	300.000,00
	Организација ликовне колоније	0,00	100.000,00	50.000,00	150.000,00
	Опремање етно собе	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
VII	САРАДЊА	0,00	550.000,00	0,00	550.000,00
	Организовање акција чишћења увачких језера и река	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Прекогранична сарадња и учешће у пројектима	0,00	500.000,00	0,00	500.000,00
VIII	ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ	600.000,00	570.000,00	100.000,00	1.270.000,00
	Решавање имовинско правних односа	300.000,00	200.000,00	0,00	500.000,00
	Израду и штампање књиге "Птице Увца и околине"	300.000,00	200.000,00	0,00	500.000,00
	Јубиларне награде	0,00	120.000,00	0,00	120.000,00
	Обележавање важних датума за заштиту животне средине	0,00	50.000,00	100.000,00	150.000,00
	УКУПНИ ТРОШКОВИ	15.590.000,00	30.085.000,00	150.000,00	45.825.000,00

**У Новој Вароши,
14.11.2020. године**

Резерват Увац д.о.о.

Миљка Дучић, В.Д. директора